

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 33.

ΤΟΜΟΣ Β'.

6 ΙΟΥΝΙΟΥ 1893.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ.

ΗΡΟΚΛΕΟΥΣ ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΙΜΑΙΑΙ ΔΙΑΤΡΙΒΑΙ

πρὸς τὸν Μαρκίσιον de QUEUX de SAINT-HILAIRE

ἀνέκδοτοι.*

Ἄλλ' ἴδωμεν πρότερον τὰς γυνδιας ἐρασμικὰς ἀρχάς. Ὁ Ἐρασμος ὠρμήθη εἰς ὑποστήριξιν τῆς ἐξ αὐτοῦ ὀνομασθείσης προφορᾶς ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὅτι πολλὰ γραπτὰ σημεῖα ι, ει, η, οι, υ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ οὐκ ἠδύναντο ἓνα μόνον φθόγγον παριστᾶν, τὸν ι, ὅτι ἕκαστον αὐτῶν ἦν εἰκὼν ἰδίου φθόγγου, ὅτι ἡ διφθογγος εἶχε δύο φθόγγους εὐκρινῶς ἀπαγγελλομένους, οἷον ἡ οι ὡς ἡ γαλλικὴ οι ἐν τῷ moi. ἡ δὲ ου, ὡς ἡ ὀλλανδικὴ ου ἐν τῷ oud (γέρον). Τοιαῦτα καὶ παρόμοια διδάσκει ὁ διαδόχτος διάλογος τῆς ἀρκτου καὶ τοῦ λέοντος. (ἴδ. Engel σελ. 17 — 18.).

Leo. Quo sono credis haec veteres extulisse?

Ursus. Referam quod in senatu Grammaticorum audiui.

Leo. Sat erit.

Ursus. Conjecturam faciebant ex linguis popularibus: (ἐκ πάσης ἀλλῆς πλὴν τῆς ἑλληνικῆς) in quibus utcumque corruptis residen antiquae pronunciationis vestigia; α Diphthongus gallis quibusdam est familiarissima, quum vulgari more dicunt: mihi, tibi, sibi (moi, toi, soi), aut quum prononciant fidem, legem, ai regen (foi, loi, roi). Hic enim audis evidenter vocalemo et i.

Leo. Sic est profecto.

Ursus. Ad eum prope modum sonuisse veteres arbitror μοι, σοι, οι, τοῖοι, κύριοι.

Leo. Probabile narras.

Περὶ δὲ τῆς ου λέγει ἡ ἀρκτος: ου vero arbitror priscis fere sonuisse, quod Batavis sonat senex (oud), frigidus (Koud), et aurum (guod).

Οὕτως ὁ Ἐρασμος ὑπέδειξε τὴν ὁδὸν πρὸς εὐρεσιν τῆς ἐξῆς ἐπιστημονικῆς ἀρχῆς: «Τὰ ἑλληνικὰ γράμματα προφέρεσθαι δεῖ κατὰ τὴν ἀρχέγονον καὶ πλήρη αὐτῶν δύναμιν. Die griechischen Zeichen sind nach ihrem ursprünglichen und vollen Werthe auszusprechen». Τοιαύτη κατὰ τὸν Blass ἡ ἐπιστημονικὴ ἀρχή, ἡ φωνητικὴ ἀρχή, das phonetische princip, τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦμεγα, ἡ κρηπὶς τῶν ἐρασμικῶν ἀξιωματῶν καὶ ἀξιώσεων, καὶ ἐξ ἧς ὀρμώμενοι, ὡς ἀπὸ ἀκροπόλεως, καταπολεμοῦσι τὴν ζῶσαν, τὴν ἀπὸ στόματος παράδοσιν.

Ἐκαστον στοιχεῖον, λέγει ὁ σοφὸς καθηγητὴς Blass, εἰκὼν ἐστὶν ἰδίου φθόγγου: τὰ γραπτὰ σημεῖα ι, η, υ, ει, οι, ηι, υι, οὐδαμῶς ἐν τῇ ἀρχῇ τεθειμένα ἦσαν ὡς σημεῖα ὁμοίου φθόγγου. Ἡ διφθογγος ἐν τῇ ἀρχῇ ἦν διφθονος, τουτέστι καὶ οἱ δύο φθόγγοι προὔφεροντο ἐν μιᾷ συλλαβῇ ἠνωμένοι.

Τοιαῦτα κοὶ ὁ Grimm ἐν τῇ Γερμανικῇ Γραμματικῇ περὶ διφθόγγων ἀποφαίνεται: «ἐκφέρω καθόλου τὴν ἐξῆς ἀρχὴν, ἕκαστον τῶν φωνέντων τὸ κατ' ἀρχὰς χωρὶς ἠκούετο καὶ ἦν κεχωρισμένον».

«Ὅρθως ἄρα ὁ Ἐρασμος ἐκ τῆς χρήσεως διαφόρων γραμμάτων, τὴν προφορὰν διαφόρων φθόγγων τεκμαίρεται ἐκ τῆς διφθόγγου γραφῆς καὶ διφθογγον προφορὰν. Ὁ ἀπλοῦς καὶ φυσικὸς κανὼν, γράφε ὡς λαλεῖς, οὐδαμῶς ἐν τῇ ἀρχῇ ἀνευ ἀποχρῶντος λόγου παραβαίνεται. Die einfache und natuerliche Regel, schreibe Wie du sprichst, ist niemals von Anfang an eine besondere Gründe verletzt».

«Ἐπειδὴ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες οὐδαμίαν εἶχον προὔπαρχουσαν γλῶσσαν κεκαλλιεργημένην, ὅπως πρὸς αὐτὴν ἀποβλέπωσιν, ἐκῆτησαν, ὡς εἰκὸς, ἐν τῇ ἀρ-

*) Ἰδε ἀριθ. 32, σελ. 621 — 623.

ἡ ὁδὸν οἷον τε διὰ τῆς γραφῆς πρὸς τὸν πραγματικὸν φθόγγον προσεγγίσει. Da nun die Altgriechen keine Rücksicht auf eine vorausgehende höher gebildete Sprache zu nehmen hatten, so müssen sie ursprünglich mit der Schrift dem wirklichen Laute so nahe als möglich zu kommen gedacht haben».

«Υστερον τοῦ χρόνου προϊόντος ἡ μὲν γλῶσσα εὐρύτερον ἀνεπτύχθη, ἡ δὲ γραφή ἐν τε τῇ Ἀττικῇ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις διαλέκτοις οὐ τὴν αὐτὴν ἐποιήσατο πρόδον

Περὶ τὰ τέλη ὅμως τῆς πέμπτης ἑκατονταετηρίδος (403 π. Χ.) ἐν τῇ ἀττικῇ σύμπεσαν τὸ ἀλφαιβητικὸν σύστημα ἡλλαξεν, εἰσαχθέντων τῶν Ἰωνικῶν γραμμάτων ὥστε εἴ τι ὁ ζῶν φθόγγος ἀπεμακρύνετο ἔστιν ὅπου ἀπὸ τῆς γραφῆς, ἐπανῆλθεν αὖθις ἡ ὁμοφωνία· ἐπειδὴ δὲ οὔτε οἱ Ἀθηναῖοι, οὔτε αἱ ἄλλαι φυλαὶ, οὔτε γραμματικοὺς εἶχον, οὔτε ἐτυμολόγους, οἷτινες ἀξίαν δοῦναι τῷ ἱστορικῷ τῆς γραφῆς τρόπῳ ἠδύναντο, οὐδεμία ἄλλη ἀρχὴ ἢ ἡ φωνητικὴ ἐφήρμοσται».

«Δύο ὑπάρχουσι παραδόσεις ἡ διὰ τῆς γραφῆς, ἡ ἀρχαιότερα, καὶ ἡ διὰ τῆς ζώσης φωνῆς, ἡ νεώτερα· ὀφείλομεν τὴν ἀρχαιότεραν ἀντὶ τῆς ἑτέρας κρηπίδα θεῖναι· Ὅταν ὁ Bursian θεμελιῶδες τῆς κριτικῆς ἀξίωμα ἀποφαίνεται, ὅτι τὴν παράδοσιν τοσοῦτον χρόνον ὀρθὴν λογιστέαν, ὅσον οὐκ ἔστιν ἐξελέγξαι αὐτὴν ὡς μὴ ὀρθὴν, ἐπιλανθάνεται ὅτι δύο παραδόσεις εἶχον, καὶ ὅτι γνωστότατον θεμελιῶδες ἀξίωμα διακελεύεται, ἵνα ἡ ἀρχαιότερα καὶ γρηπτὴ παράδοσις τῆς νεώτερας καὶ στοματικῆς προτιμᾶται.»

Διὰ τοιοῦτον τεχνάσματος ταχυδακτυλογρικῷ τῷ τρόπῳ, ὡς ποιοῦσιν οἱ θαυμαστοποιοί, ἡ Ἑρασμικὴ πρὸς ἡμᾶς, ὡς δῖον ἐπὶ τῆς ἀρχαιότερας παραδόσεως ἐρειδόμενῃ, κηρύσσεται ἀρχαιότερα καὶ ἀρμόζονσα τῇ ἐνδόξῳ περιόδῳ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἡ δὲ ἐθνικὴ προφορὰ νεώτερα, στηριζομένη ἐπὶ τῆς ζώσης παραδόσεως.

«Μεγάλῃ πιθανότης ὑπάρχει ὅτι οἱ Ἕλληνες κατὰ τὸν πέμπτον π. Χ. αἰῶνα οὕτως ἢ ὡς ἔγγιστα προῦφερον, καθὰ ὁ Ἑρασμος καὶ οἱ ὁπαδοὶ αὐτοῦ· eine hohe wahrscheinlichkeit bestent, die Griechen hätten im 5 jahrhundert v. Chr. sooder auch nur ähnlich gesprochen, wie Erasmus und seine Nachfolger»

Ἐπειδὴ δὲ οἱ ὑποδεέστεροι συγγραφεῖς, οἱ Βυζαντινοὶ καὶ οἱ Ἐκκλησιαστικοί, ὀφείλουσι τοῖς ὑπερτέροις καὶ ἐνδοξότεροις ὑποχωρεῖν, τοῖς ἀττικοῖς, καὶ ἡ προφορὰ αὐτῶν ὀφείλει τῇ τῶν ἐνδοξότερων ὑποχωρεῖν. «Τίς ἐστὶν ὁ ἀμφιδόλων, ὅτι ἡμεῖς τοὺς Βυζαντινοὺς συγγραφεῖς κατὰ τὸν ἀττικὸν τρόπον (Ἑρασμικῶς), οὐχὶ δὲ τοὺς Ἀττικοὺς κατὰ τὸν Βυζαντινὸν (Ἑλληνικῶς), ὀφείλομεν προφέρειν; Wem kann es nun Zweifelhaft sein, dass wir die Byzantinischen Schriftsteller, wen wir sie lesen, in attischer weise, und nicht die Attischen, welche wir, lesen, in Byzantinischen weise auszusprechen haben· οὕτως ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα μιᾷ μονοκονδυλίᾳ, ὡς λέγει ἡ συνήθεια, προικοδοτεῖται τῇ γυνιδᾷ καὶ ὄντως ἀττικῇ προφορᾷ (τῇ ἐρασμικῇ), ἐπεκτεινόμενη ἀπὸ τῶν ὁμηρικῶν χρόνων μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως!

Τοιαῦται αἱ ἀρχαὶ τῶν Ἑρασμικῶν, τὰ ἀξιώματα,

οἱ συλλογισμοὶ καὶ τὰ πορίσματα. Πρὸς ἀνασκευὴν δὲ τούτων ἔχομεν πολλὰ εἰπεῖν, ἀναλαμβάνοντες καὶ ἐξετάζοντες ἐν ἑκαστῷ· ἀλλὰ ταῦτα ὑπόθεσις τῆς πέμπτης ἔσονται ἐπιστολῆς.

Ἑρμῶδε.

Ἑμέτερος φίλος
(Τογ.) ΗΡ. ΒΑΣΙΔΑΗΣ.

ΜΥΘΟΛΟΓΙΚΑ.

Περὶ τῶν πρὸς ἐξήγησιν τῶν μύθων
διαφόρων σχολῶν πάσαι καὶ νῦν.*

Κοινωνοὺς τοῦ λόγου καὶ συνεργοὺς μάλιστα ὑμᾶς, φίλοι ἀναγνώσται, ἔχων, παρέρχομαι ὅπως διαλεχθῶ πρὸς ὑμᾶς περὶ τῶν πρὸς ἐξήγησιν τῶν μύθων σχολῶν πάσαι καὶ νῦν. Ὁ ἐκ τῶν μεγίστων ἀνδρῶν τοῦ αἵματος, ὁ ὅσῳ κράτιστος καὶ ἐπιφανέστατος πολιτικὸς τόσῳ καὶ ἐπιφανὴς φιλόλογος, τοῦ Ὀμήρου δὲ ἐνθερμος ὑμνητής, ὁ πολὺς Γλάδστων, ἔγραφέ ποτε τῷ δοιδίμῳ ἀρχιεπισκόπῳ Σύρου καὶ Τήνου Λυκούργῳ, ὅτι, «εὐτυχεῖς ὥρας τοῦ βίου αὐτοῦ λογιζεται ἐκεῖνας, καθ' ἃς ἀπαλλασσόμενος τῆς πολιτικῆς τύχης εἰσέρχεται εἰς τὸ σπουδαστήριόν του καὶ συνομιλεῖ μετὰ τῶν ἡμετέρων προγόνων». Ἀλλοτε δὲ πάλιν, ἀπαντῶν πρὸς φίλον αὐτοῦ, εὐχαμέων αὐτῷ ἐπὶ ἀμφιετηρίδι τοῦ βίου αὐτοῦ ὑγίειαν καὶ εὐδαιμονίαν ἐπὶ ἔτη πολλά, ἔγραψεν· «εὐχομαι κάγῳ νὰ ζήσω τοῦλάχιστον μέχρις οὗ ἐπιτύχω δύο σκοπῶν, τῆς ἐπιλύσεως τοῦ Ἰρλανδικοῦ ζητήματος καὶ τῆς συμπληρώσεως τῶν ὁμηρικῶν μελετῶν μου, δι' ὧν ἐλπίζω ν' ἀποδείξω ὅτι ἡ ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ποιήμασιν ἀποτεθησαυρισμένη θεολογία ἡ αὐτὴ ἐστὶ κατ' οὐσίαν τῇ ἐν τῇ Παλαιᾷ Γραφῇ». Τοῦ διττοῦ δι' αὐτοῦ τούτου σκοποῦ τὴν πληρωσιν μετὰ θάρους ἐπέδωξεν ὁ ἐπιφανὴς ἀνὴρ, διότι οὐ μόνον περὶ τὴν ἐπίλυσιν τοῦ Ἰρλανδικοῦ ζητήματος ἀσχολεῖται, ὡς πᾶσι γνωστὸν, ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἑτέρου αὐτοῦ σκοποῦ. Οὐ πρὸ πολλοῦ ἀνέγνωμεν ἐν ταῖς ἐφημερίδιν, ὅτι ὁ γηραιὸς ἀνὴρ διελέξατο ἐν τῇ Βασιλικῇ Σχολῇ τοῦ Ἑτον πρὸς ὁμήγυριν ἐξ ἀρχαίων μαθητῶν καὶ καθηγητῶν «περὶ τῆς παρ' Ὀμήρῳ θεᾶς Ἀρτέμιδος». Ἐν τῇ διαλέξει δ' αὐτοῦ ἐκείνῃ ἐξεδήλωσε τὸ μέγα αὐτοῦ ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῆς μελέτης τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας, κατέληξε δὲ προτρέπων τοὺς νεαροὺς τῶν ἀκροατῶν αὐτοῦ νὰ ἐπωφεληθῶσι τῆς ἐν Ἑτον σπουδῆς τῆς κλασικῆς φιλολογίας, ὅπως ἀσχοληθῶσιν ἐν τῷ μέλλοντι περὶ τὴν μελέτην ταύτην. Ἀλλ' ἐστὶν ὁ Γλάδστων μόνος

*) Δημοσιεύομεν ταῦτα ἐνταῦθα, ὥστε ἐγένοντο ἡ εἰσαγωγὴ διαλέξεων ἡμῶν μήπω συντελεσθεῖσιν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ «περὶ τῆς μεγαλοφυΐας τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐν τῇ μυθολογίᾳ αὐτῶν», ἥτις ἐρρήθη κατὰ τὴν 17 μαρτίου τοῦ 1891. Ἡ δημοσίευσίς τῶν σημειώσεων τῶνδε γίνεται πρὸς κρείττονα ἔχουσιν τῆς σχολῆς τοῦ Max Müller, ὅστις ἐν τῇ ἡμετέρᾳ διέτριβῃ πόλει καὶ περὶ τῆς εἰρημένης ἐν τῷ προτέρῳ τεύχει.